

نگاه آسمانی

۴

■ خواننده:

حسام الدین سراج

■ شاعر:

محمد عبدالحسینی

■ آهنگساز: محسن حسینی

آهنگ «آسمانی بود» یکی دیگر از قطعاتی است که به مناسبت رحلت امام خمینی (ره) تولید و ارائه شده است. این اثر به سفارش مرکز تولید و تامین نماهنگ صداوسیما ساخته شده و یکی از قطعات آلبوم «حضور سبز» است. گفتنی است حسام الدین سراج خواننده موسیقی سنتی ایرانی و نوازنده سنتور و سه‌تار است. او سرپرستی گروه موسیقی سنتی ایرانی «بیدل» را نیز به عهده دارد.

شمع وجود

۵

■ خواننده: محمد اصفهانی

■ شاعر: امام خمینی

■ آهنگساز: مجید اخشابی

قطعه شمع وجود، اثری است که شعر آن سروده امام خمینی است و محمد اصفهانی خواننده آن است. این اثر به سفارش مرکز تولید و تامین نماهنگ صداوسیما ساخته شده است. علاوه بر آن نادر مشایخی همراه با ارکستر سمفونیک تهران، قطعات سمفونی انتظار ساخته محسن میرمهدی را با اشعار امام خمینی و صدای علی تفرشی و حمید غلامعلی اجرا کرده است.

شبانگهان

۶

■ خواننده:

عبدالحسین مختاباد

■ آهنگساز:

فریدون شهبازیان

■ سال انتشار: ۱۳۷۳

ساز و آواز یا قبه‌لی نماز، یکی از قطعاتی است که عبدالحسین مختاباد بر اساس شعری از امام راحل، در آلبوم شبانگهان خوانده و منتشر کرده است. این سومین آلبومی است که پنج سال پس از رحلت امام در سال ۱۳۷۳ منتشر شد. آهنگسازی این مجموعه موسیقایی که حاوی ۸ قطعه است، به عهده فریدون شهبازیان بوده و عبدالحسین مختاباد خواننده آن است. اگر چه در این آلبوم اشاره‌ای نشده است که این قطعات در مدح و سوگ امام است اما چند سال بعد از انتشار آن، مختاباد گفت قطعه «شبانگهان» را برای امام خمینی خوانده است.

ایشان فرد آگاه و بانگنکی است و ارکستر را هم بسیار خوب می‌شناسد و مجری خیلی خوبی هم است.»
بعد از گذشت دو سال از ساخت و تولید این سمفونی بود که معاونت فرهنگی هنری مؤسسه تنظیم و نشر آثار امام خمینی (ره) با مشارکت معاونت هنری وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی سمفونی «روح‌الله» را با همراهی ارکستر سمفونیک تهران به رهبری مهمان سهراب کاشف در خردادماه ۱۳۹۶ همزمان با بیست و هشتمین سالگرد ارتحال امام خمینی (ره) اجرا کرد. اجرایی که در آن بهروز رضوی نیز به خوانش غزلیاتی از بنیانگذار جمهوری اسلامی پرداخت.

سوئیت سمفونی امام خمینی

علاوه بر سمفونی «روح‌الله» بهزاد عبدی در سال ۱۳۸۵ سوئیت سمفونی امام خمینی را در چهار قسمت نوشت. این سمفونی در چهار موومان از ابتدای زندگی امام خمینی (ره) شروع می‌شود و تا رحلت امام ادامه دارد.

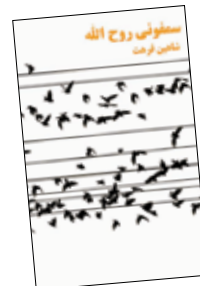
بخش نخست این سوئیت سمفونی نامش «هبوط» است و به تولد امام (ره) و به جریان‌های سیاسی آن زمان اختصاص دارد. قسمت دوم به نام «اوج» به مبارزات ایشان در انقلاب و چگونگی شکل‌گیری پیروزی انقلاب اسلامی می‌پردازد و قسمت سوم به نام «قیام» از فرمان جنگ تحمیلی و هشت سال دفاع مقدس به رهبری امام (ره) می‌گوید. قطعه چهارم این سوئیت سمفونی به نام «عروج» به سال‌های آخر زندگی امام (ره) پرداخته است.

«بهزاد عبدی» درباره‌ی این قطعه نوشته است: «دوست داشتم که برای امام خمینی (ره) کاری بکنم. من خودم با معاونت هنری دفتر نشر آثار امام تماس گرفتم و گفتم که طرحی در فرم پوئم سمفونی براساس زندگی حضرت امام دارم، آیا شما تمایل دارید این اثر تولید شود یا نه؟ خیلی زود استقبال کردند. به عنوان نمونه کار هم یک سوئیت سمفونی به نام «شکوه» داشتم- که در ایران اجرا نشده است- که آن را ارائه کردم و مقبول طبع افتاد. شاید تا حالا چنین برخوردی با آنها نشده بود که یک آهنگساز خودش بیاید و بگوید من اثری درباره زندگی حضرت امام دارم و می‌خواهم که از سوی شما مورد حمایت قرار بگیرد. مؤسسه نشر و تنظیم آثار امام وقتی بحث مسائل مالی و دستمزد را پیش کشیدند، من به آنها گفتم توقع چندانی ندارم، فقط دستمزد ضبط این کار با یک ارکستر توانا و بین‌المللی به من بدهید. آنها هم قبول کردند و کار شروع شد.»

او هم چنین در توضیح بیش‌تری درباره‌ی این اثر گفته است: «من نمی‌توانستم از امام و انقلاب و جنگ صحبت بکنم اما ملودی‌های درخشان مربوط به این اتفاقات را برای مخاطبم یادآوری کنم. اتفاقاً همین نشانه‌های آشنا حلقه پیوند من و شنونده است و باعث می‌شود موسیقی من شنیده شود. من که نمی‌توانم برای بیان مولفه‌های آشنا از خودم موسیقی بسازم. باید فاکتورهای آشنا به کار ببرم. در قسمت سوم این پوئم سمفونی که دفاع نام دارد، کارم را با سرود ملی عراق آغاز کردم تا نماد نیروی مهاجم در این قسمت باشد. در بخش دوم این قسمت (دفاع) ملودی سرود ملی عراق آمد و در مقابل ملودی «ای لشکر صاحب زمان» قرار گرفت. وظیفه من روایتگری است؛ روایتی که مردم بتوانند با آن ارتباط برقرار کنند. وجدان هنری من اجازه نمی‌دهد که چند کار را کنار هم بگذارم که اگر قبول کردند اسمش را بگذارم ایران و اگر نشد چیز دیگر. به هر حال موسیقی انتزاعی است و خیلی راحت می‌شود به هر کسی تهمت زد که شما منظور من را نفهمیدید.»
اصل پوئم سمفونی روح‌الله هم شعر ندارد، اما «عبدی» بر مبنای فرهنگ ما که یک اثر با کلام تاثیر بیشتری روی مردم می‌گذارد، از کلام بهره برده است.

سفارش داد و این آهنگ‌ساز خبره، پس از آن مطالعاتی را در حوزه زندگی پربرت حضرت امام (ره) آغاز کرد و این سمفونی را در چهار بخش نوشت. موومان اول سمفونی روح‌الله به تولد و رشد حضرت امام (ره) اختصاص دارد و موومان دوم به دوران بلوغ علمی، اجتهاد و بالندگی امام (ره) در حوزه علمیه و قله‌های بلند علم و معرفت‌شناسی می‌پردازد. همچنین موومان سوم این سمفونی هم با زبانی رمزآلود به جریان مبارزات حضرت امام (ره) که در نهایت منجر به پیروزی انقلاب اسلامی شد پرداخته و در موومان چهارم آهنگساز به عروج ملکوتی امام خمینی (ره) که با دلی آرام و قلبی مطمئن رحلت کرده و دنیایی از اهالی معرفت را داغدار هجران می‌کنند می‌پردازد.

فرهت که تاکنون سمفونی‌های بسیاری با موضوعات مختلف و بر اساس شخصیت‌های دینی، مذهبی، ادبی و فرهنگی ساخته، در این سمفونی بی‌کلام ابعاد و چهره بنیانگذار جمهوری اسلامی ایران را با زبان موسیقایی بیان کرده است. سمفونی «روح‌الله» نخستین تجربه در ساخت آثار این‌چینی مرتبط با بنیانگذار انقلاب اسلامی است و «شاهین فرهت» درباره‌ی آن می‌گوید: «در ساخت این اثر مانند سمفونی‌های دیگر، فرم کلاسیک سمفونی را، رعایت کردم. قسمت اول این سمفونی فوق‌العاده دراماتیک نوشته شده، قسمت دوم آهسته است و به جوه شاعرانه حضرت امام (ره) می‌پردازد؛ در قسمت سوم که فضای موسیقایی آن تند می‌شود به مبارزات امام (ره) پرداخته شده و قسمت پایانی آن روشن و پیروز است. من دلم می‌خواست هنگام اجرای این اثر ایران باشم اما متأسفانه این اتفاق رخ نداد، به هر حال از نگارش این سمفونی بسیار خوشحال هستم. همه‌ی ما درباره‌ی مبارزات امام خمینی (ره) می‌دانیم، من این اثر را به ایشان تقدیم کردم و برای ایشان ساختم. این کار دارای ارزش موزیکال بسیاری است و فکر می‌کنم کاری را تحویل دادم که شایسته بوده است.»

در دو جا دیدم که امام حمایت بسیار زیادی از موسیقی کردند. یکی در زمان انتشار دو آهنگ «مطهری» و «الله اکبر، خمینی رهبر» بود و دیگری به بعدها مربوط می‌شود که من آهنگ «ای ساریان» را خواندم. وقتی آهنگ «ای خود سیداحمد خمینی عین این جمله را به من گفت که بابا روزی دوبار با این آهنگ شما اشک می‌ریزد و گریه می‌کند. امام بعد از این قطعه بود که فتوا دادند و گفتند موسیقی در این فرم حلال است

او ساخت چنین اثری را معرفی فرهنگ و تاریخ این سرزمین می‌داند و می‌گوید که اتفاقاتی از این دست سبب می‌شود تا وجهه‌ای دیگر از ایران به جهانیان معرفی شود: «وقتی به دیگر کشورها سفر می‌کنم از من می‌پرسند مگر در ایران هم سمفونی نویس دارید؟ در حالی که اگر دولت‌ها به ساخت سمفونی‌هایی از این دست کمک کنند، دیگر چنین مشکلی وجود نخواهد داشت. البته چه توقعی می‌توانیم داشته باشیم وقتی هنوز خیلی از جوان‌های خودمان نام استاد مشایخی و احمد پژمان را نشنیده‌اند و نمی‌شناسندشان. من در سمفونی روح‌الله نیز مثل تمام آثار دیگر رگه‌هایی از موسیقی ایرانی را گنجاندم. ما همه متعلق به همین آب و خاک هستیم مگر می‌شود کارمان رگه‌های ایرانی نداشته باشد. کار من با موسیقی ایرانی شروع شد. من همواره برای معرفی موسیقی ایرانی در آثار ارکستری خود از تصنیف‌های قدیمی چون راپسودی ایرانی از امین‌الله آندره حسین، آثار علی اکبر شیدا و عارف (دو تصنیف‌ساز بزرگ ایرانی) و ملودی‌های محلی چون واسونک‌های شیرازی، ترانه‌های خراسان و ملودی‌های شمال استفاده کردم.»

این اثر از «ولادیمیر سیرنکو» است که رهبر ارکستر در اوکراین است و رهبری کارهای «فرهت» را از سمفونی ۱۰ به بعد بر عهده داشت و فرهت درباره‌اش می‌گوید: «قبل از ایشان رهبری برخی کارهای مرا مانند سمفونی ۷ و آقای لوریس چکنواریان با ارکستر ارمنستان برعهده داشتند. به هر حال سیرنکو رهبری بسیار باهوش و آشنا با کارهای بسیاری از آهنگسازان دیگر ایرانی چون بهزاد عبدی و محمدرضا درویشی است و کارهای من را هم خیلی خوب درک می‌کند. به طوری که حتی من در زمان ضبط دوتا از آثارم حضور نداشتم ولی ایشان آنها را به خوبی اجرا کرد. به هر حال